

Gemeente Beesel

Cultuurnota gemeente Beesel 2023-2026

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Leeswijzer	4
1. Inleiding	5
2. Ontwikkelingen	8
3. Visie op Cultuur	11
4. Wat willen we bereiken?	15
Uitgangspunt 1: cultuur is voor iedereen bereikbaar en zichtbaar	
Uitgangspunt 2: talentontwikkeling	
Uitgangspunt 3: samenwerken en verbinden	
Uitgangspunt 4: ondersteunen	
5. Wat gaan we ervoor doen?	18
6. Wanneer zijn we tevreden?	21
7. Wat gaat het kosten?	23
8. Uitvoeringsprogramma	26
Bijlagen	27

Voorwoord

Voor u ligt de cultuurnota gemeente Beesel 2023 – 2026. Het is een nieuwe nota, die aangepast is op nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen waar we binnen Beesel op cultuurvlak mee te maken hebben. Als relatief kleine gemeente zien we cultuur als het cement binnen onze gemeenschap. Het geeft binding, saamhorigheid en levendigheid binnen onze kernen. En voor veel mensen geeft cultuur houvast. Mede door de vele activiteiten die georganiseerd worden en de verenigingen die actief zijn. Beesel leeft! Als gemeente ondersteunen wij dit van harte. Tradities en oude gebruiken zien wij volop en zorgen ervoor dat Beesel een fijne plek is om te wonen en (tijdelijk) te verblijven. Zo zitten we nu in het Drakenjaar 2023. Het dorp Beesel staat dit jaar helemaal in het teken van de draak en de Middeleeuwen. Het theaterstuk met muziek, zang, gevechten, drama en humor is gebaseerd op de legende van Sint Joris en de draak: de strijd tussen goed en kwaad.

Maar er zijn de komende jaren nog volop uitdagingen. Ook onze gemeenschap wordt steeds individueler. Voor verenigingen is er de uitdaging jongeren betrokken te houden en de binding met leden te verstevigen. We willen vasthouden aan tradities, maar niet weggijken voor vernieuwingen. Zo is bijvoorbeeld de vraag: hoe kunnen we ook open staan en toegankelijk zijn voor nieuwe Nederlanders? Mensen die bijvoorbeeld uit de (voormalige) oorlogsgebieden of vanuit seizoensarbeid hier in Beesel zijn komen wonen. Hoe bereiken we deze nieuwe inwoners? Hoe kunnen wij hen een plek geven binnen onze verenigingen?

Uitdagingen waar we komende tijd met z'n allen hard mee aan de slag moeten. Met elkaar, want deze cultuurnota geeft richting en handvaten die we in gezamenlijk met alle partners binnen het culturele veld moeten oppakken. De gemeente faciliteert en ondersteunt, maar neemt de verantwoordelijkheid niet over. Tijdens de cultuurbijeenkomsten heb ik veel enthousiasme gezien en mensen met een enorme drive ontmoet. Dat geeft mij vertrouwen dat we samen deze uitdaging kunnen aangaan en komende jaren stappen kunnen zetten.

Wethouder Linda Nijssen – van den Beucken
Portefeuille Kunst & Cultuur – Recreatie & Toerisme

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 beschrijven we de waarde, functies en kracht van cultuur. We geven de raakvlakken aan met andere (leef)gebieden en de positieve effecten die cultuur hierop heeft. Er wordt een schets gegeven van het participatieproces dat doorlopen is om tot deze cultuurnota te komen.

In hoofdstuk 2 benoemen we de belangrijkste ontwikkelingen die van toepassing zijn voor de gemeente Beesel. Landelijke en regionale initiatieven krijgen in het hoofdstuk een plek. Evenals het lokale Wmo en gezondheidsbeleid, jeugdbeleid en onze visie op recreatie en toerisme.

Hoofdstuk 3 beschrijft de visie op cultuur zoals die in Beesel van toepassing is. We leggen de link vanuit cultuur naar ons (im)materieel erfgoed en positieve effecten die dit heeft op (dag)recreatie en het toerisme. Er zijn verschillende ambitieniveaus te onderscheiden. We geven aan voor welk ambitieniveau Beesel kiest.

Hoofdstuk 4 benoemt het hoofddoel en de vier uitgangspunten die we na streven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 per uitgangspunt beschreven wat we hiervoor gaan doen. De beoogde effecten staan beschreven in hoofdstuk 6. Daarmee geven we aan wanneer we tevreden zijn en wanneer we denken de beleidsdoelen bereikt te hebben.

Hoofdstuk 7 richt zich op de financiële doorvertaling van dit beleid naar de gemeentefinanciën .

Hoofdstuk 8 tenslotte geeft het uitvoeringsprogramma voor komende jaren weer.

1. Inleiding

De gemeente Beesel hecht veel waarde aan cultuur en ziet dit als een onmisbaar onderdeel in onze samenleving. Cultuur bindt mensen, zorgt voor levendigheid in de gemeente en schept vernieuwing. Daarnaast stimuleert het een zinvolle en plezierige vrijetijdsbesteding voor onze inwoners en de ontwikkeling van creativiteit. Cultuur brengt jong en oud in beweging. We voorkomen eenzaamheid en daarmee het collectieve beroep op (dure) maatwerkvoorzieningen. In de diverse verkiezingsprogramma's is ruim aandacht besteed aan kunst, cultuur en (im)materieel erfgoed. De politieke partijen binnen gemeente Beesel hebben hiermee aangegeven dat zij de genoemde thema's grote waarde toekennen. De coalitiepartijen van het huidige college hebben dit overgenomen en hierover een duidelijk punt gemaakt in het coalitieprogramma 2022 – 2026. Cultuur wordt benoemd als een van de speerpunten bij de preventieve aanpak van maatschappelijke opgaven. Het college maakt zich sterk voor toekomstbestendige verengingen en daarmee samenhangend duurzame, toekomstbestendige en geschikte accommodaties. *Preventie betekent ook blijven sporten, cultuur beoefenen, naar school gaan, en mee kunnen blijven doen. We hebben in de gemeente Beesel een sterk verenigingsleven en vernieuwende initiatieven en werkgroepen, met volop mogelijkheden voor talentontwikkeling en de informele ondersteuning aan onze inwoners.*

Ook in de - in samenspraak met de gemeenteraad - geformuleerde doelenboom is cultuur een belangrijk na te streven doel binnen onze gemeentelijke beleidsambities. Dit luidt als volgt:

In Beesel is veel te beleven en is cultuur toegankelijk voor iedereen.

- Culturele organisaties, partners en onze inwoners zijn actief betrokken bij de uitvoering van en deelname aan kunst, cultuur en erfgoed in onze gemeente/gemeenschap;
- We bevorderen de beleving van erfgoed en stimuleren het behoud hiervan;
- We versterken onze unieke cultuur en stimuleren de onderlinge samenwerking.

Cultuur is een onderdeel van het gedachtegoed 'positieve gezondheid'. In dit gedachtegoed staat een brede kijk op gezondheid centraal. We hebben dit expliciet opgenomen in ons beleidsplan gezondheid/Wmo. Gezondheid is meer dan 'niet ziek zijn'. Het gaat niet om wat iemand niet meer kan, maar om wat iemand kan, belangrijk vindt en zou willen veranderen. Gezondheid gaat ook over veerkracht, over meedoen in de maatschappij, over betekenisvol werk of andere activiteiten en over de omgeving waarin je leeft en recreëert.

Kracht van cultuur

In een gemeente waar cultuur zichtbaar en 'beleefbaar' is, is het plezierig verblijven. Dit geldt voor toeristen maar natuurlijk ook voor onze inwoners. Het is daarbij belangrijk dat cultuur voelbaar is. Cultuurbeleving en vooral cultuurbeoefening vindt plaats in de directe leefomgeving van de inwoners. Soms in georganiseerde vorm maar vaak ook in ongeorganiseerde vorm.

Cultuur biedt veel mogelijkheden voor deelname in de samenleving en draagt bij aan positieve gezondheid. Ouderen bijvoorbeeld vinden hierin een zinvolle vrijetijdsbesteding waardoor ze langer fit en gezond blijven. Maar geldt dit voor iedereen. Het gaat eenzaamheid tegen. Cultuur biedt zingeving, uitdaging en

allerlei mogelijkheden om andere mensen te leren kennen. Bij culturele activiteiten worden deelnemers aangesproken op hun aspiraties, talenten, empathisch en probleemoplossend vermogen. Ze overwinnen daarmee vaak ook angsten, problemen en verdriet. In sociaal verband kunnen deelnemers ook klimmen op de zogenaamde 'sociale participatielader'. Dit betekent van laagdrempelig meedoen, via mee organiseren naar het ervaren van eigenaarschap. Mensen worden gezien en gehoord. Het gezamenlijk beoefenen van bijvoorbeeld een instrument of organiseren van een evenement amateurkunst draagt bij aan een positief zelfbeeld en zorgt voor trots op wat gezamenlijk tot stand is gebracht. Cultuur is vaak ook verbonden aan tradities.

Ook voor kinderen en jongeren is cultuur belangrijk. Hoe eerder kinderen 'geraakt' worden, hoe groter de kans dat dit in de rest van hun leven van betekenis blijft. Het kan sterk bijdragen aan de ontwikkeling van vaardigheden zoals: (zelf)discipline, kritisch denken, samenwerken, empathisch vermogen, presenteren, mediawijsheid, probleemoplossend vermogen en creativiteit. Daarom stimuleren en faciliteren wij cultuureducatie in het primair en voortgezet onderwijs.

Kunst

Cultuur en kunst hebben raakvlakken met elkaar. Cultuur zien we als gewoontes en gebruiken. Het is het geheel van normen, waarden, tradities, regels en kunstuitingen. Cultuur is dus een breed begrip. Ons (im)materieel erfgoed valt er bijvoorbeeld onder en ook kunst. Het (im)materieel erfgoed beschrijven we verder op in deze nota. We vinden het belangrijk dat kunstvormen en uitingen een plek krijgen in de openbare ruimte in Beesel. Daartoe zijn financiële middelen nodig. We stellen echter op dit moment geen apart kunstbeleid op. Uitgangspunt is ideeën en initiatieven zoveel mogelijk vanuit de Beeselse samenleving te laten komen. Dit uitgangspunt hanteren we al een ruime tijd en heeft veel mooie uitingen opgeleverd. Ook op dit moment ligt er een aantal initiatieven, voorgedragen door inwoners, waar we graag ruimhartig ruimte aan geven. Het zijn kleinschalige, toegankelijke kunstuitingen die een groter publiek aanspreken en daarmee aansluiten op ons DNA.

Waarom een (nieuw) cultuurbeleid voor Beesel?

De vorige beleidsnota beschreef de periode 2017 - 2020. De pijlers die destijds beschrijven zijn, blijven grotendeels overeind, maar dienen wel herijkt te worden. In de cultuurnota 2017 – 2020 zijn vier pijlers beschreven:

1. Cultuur & Economie
2. Cultuur & Educatie
3. Cultuur & Participatie
4. Cultuur & Erfgoed

Een aantal voorgenomen doelen vanuit deze nota zijn gerealiseerd, denk aan de subsidieregeling Cultuur. Via deze subsidieregeling worden projecten en initiatieven mogelijk gemaakt die zich richten op culturele en creatieve evenementen in onze gemeente. Ook de samenwerking met de heemkundevereniging en partnergemeente Bruggen heeft mooie resultaten opgeleverd. Een aantal andere initiatieven zijn minder goed van de grond gekomen; een creatieve aanpak voor leegstand bijvoorbeeld of de ZZP hotspot. Ook de in de vorige nota geïntroduceerd cultuurcoach heeft niet opgeleverd waar deze oorspronkelijk voor bedoeld was; kunst en cultuur dichterbij de doelgroep brengen, jongeren stimuleren om hun talent te

ontdekken binnen deze sector en zal de doorstroom richting kunst- en cultuurinstellingen bevorderen. De functie is vooral communicatief 'zenden-gericht' ingevuld. In deze nota willen we vooral doorpakken met een cultuurmakelaar die fungeert als vliegwiel en met de 'voeten in de klei staat'

Het doel van deze nieuwe nota is om het beleid in lijn te brengen met de huidige stand van zaken, eventuele verbeterpunten op te pakken en een doorkijk te geven naar de toekomst. We creëren overzicht en inzicht. We kijken onder andere naar de samenwerking tussen de verschillende partijen.

Waar komen we vandaan?

De afgelopen periode is voor onze verenigingen zwaar geweest. Corona heeft sporen achter gelaten; denk aan het teruglopende ledenaantal. Daarnaast heeft onze gemeente afgelopen jaren een financiële positie gehad die niet altijd rooskleurig was. Noodgedwongen is hard geknepen in budgetten, flink bezuinigd en was er weinig speelruimte. Ook daar waar het cultuur en aanverwante raakvlakken betrof is flink afgeschaald. We hebben een duidelijk beeld waar prioriteiten dienen te liggen. We willen de basis weer op orde krijgen. We hebben een duidelijk beeld wat we beogen en met welke middelen we onze doelen kunnen bereiken. De herijking van het subsidiebeleid is hier ook een onderdeel van. Voorheen hadden we de functie van *cultuurcoach*. Deze is in de begroting 2023 weggefallen, mede omdat nut en noodzaak niet helder waren. De invulling van de rol was met name re-actief en basaal informierend. Dat willen we wezenlijk anders. We zien een *cultuurmakelaar* voor ons die interne en externe verbindingen legt, kansen en uitdagingen ziet liggen en hier actief en vooruitstrevend mee aan de slag gaat. Later in deze nota komen we terug op de cultuurmakelaar.

Doorlopen proces

Deze nota is tot stand gekomen door input op te halen bij een groot aantal partijen. Tijdens diverse bijeenkomsten hebben we ideeën, wensen en behoeftes opgehaald bij verenigingen en fractie- en raadsvertegenwoordigers. Ook hebben we jeugdigen een duidelijke stem willen geven. Door deze brede consultatie beogen we breed gedragen beleid vast te stellen dat kan rekenen op draagvlak in de uitvoering. Zo is de verbindende functie van cultuurmakelaar, terugkerende netwerkbijeenkomsten en een vereenvoudiging van de huidige subsidieregeling in de netwerkbijeenkomsten naar boven gekomen en hebben we dit een prominente onderdeel in deze cultuurnota gegeven.

2. Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk benoemen we belangrijke landelijke culturele en maatschappelijke trends die (grotendeels) ook van toepassing zijn voor en binnen de gemeente Beesel. Ook regionale initiatieven en trends krijgen een plek. Tevens leggen we de relatie naar ons recent vernieuwde jeugd- en onderwijsbeleid.

Aandacht voor educatie en participatie

De laatste jaren is er in toenemende mate aandacht voor educatie op het gebied van cultuur. Landelijke programma's als 'Cultuureducatie met Kwaliteit en Meer Muziek in de Klas' zorgen ervoor dat er op scholen meer aandacht is voor cultuuronderwijs. Een punt van aandacht daarbij is dat educatie in de klas slechts het begin is. Wanneer de belangstelling van kinderen en jongeren is gewekt moeten er mogelijkheden zijn voor kinderen om zich echt te verdiepen en verder te ontwikkelen, door bijvoorbeeld op les te gaan. In veel gemeenten zijn subsidies aan muziekscholen en -centra voor de kunsten wegbezuinigd. Ook wij als gemeente Beesel hebben hierop bezuinigd, maar er blijven gemeentelijke middelen naar muziekonderwijs gaan. Via onze muziekcoach bijvoorbeeld in het onderwijs. Daarnaast subsidiëren wij ook de muziekverenigingen voor het muziekonderwijs aan jeugdleden. De landelijke tendens is dat kunst- en muziekonderwijs in de vrije tijd minder bereikbaar en zichtbaar is geworden en stikt de natuurlijke opvolging van beoefenaars in bijvoorbeeld muziekverenigingen. Los van de bereikbaarheid blijkt uit onderzoek dat de klassieke amateurkunstbeoefening het moeilijk heeft. Er komen nieuwe vormen van amateurkunst bij; mensen binden zich minder graag aan een vereniging en de belangstelling, zeker onder jongeren, loopt terug. Ledenaanwas is niet meer vanzelfsprekend. Een ontwikkeling die we ook binnen de gemeente Beesel terug zien en door verenigingen als groot zorgpunt wordt aangegeven. Hier ligt een kans om samen met de verenigingen te kijken naar een passend aanbod. In Beesel wordt aandacht besteed aan muziek op school. De deels door de gemeente gefinancierde muziekcoach geeft muzieklessen in het basisonderwijs. Daarnaast lopen er ook voorschoolse initiatieven bij peuters zoals het programma 'muziek op schoot'.

Toegankelijkheid

Er komt landelijk steeds meer aandacht voor de toegankelijkheid van het culturele aanbod. Er wordt meer belang aan gehecht dat iedereen zich kan herkennen in culturele organisaties en hun aanbod. Deelname aan cultuur is namelijk niet vanzelfsprekend voor iedereen. Het gemiddelde opleidingsniveau van bezoekers is relatief hoog: mensen met lagere opleidingsniveaus zijn ondervertegenwoordigd. We beginnen steeds meer zicht te krijgen op drempels tot cultuurdeelname. Niet iedereen voelt zich thuis in een culturele organisatie of herkent zich in het aanbod (de voorstelling, activiteit etc.). Veel culturele organisaties zijn of worden zich hiervan bewust. Zij passen hun programmering of activiteiten aan en benaderen doelgericht moeilijk te bereiken groepen. Ook in Beesel hebben we aandacht voor (laagdrempelige) culturele activiteiten en stimuleren wij deze. Voorbeelden zijn Magic O metal en het festival Op dreef. De gemeente Beesel zet zich ook in voor toegankelijkheid. Mensen met een lager inkomen kunnen bijvoorbeeld via Stichting Leergeld en het jeugdfonds sport en cultuur de contributie vergoed krijgen. Speciale aandacht moet er zijn voor een nieuwe groep 'Nederlanders' die zich hier (tijdelijk) vestigen. In onze omgeving hebben we relatief veel seizoenarbeiders bijvoorbeeld uit Polen, maar

natuurlijk ook vluchtelingen uit Oekraïne. Deze mensen maken voor korte of langere periode deel uit van onze samenleving en dienen zich ook op cultureel gebied welkom te voelen. Drempels (bijv. taal barrières) die er zijn om zich aan te sluiten bij onze lokale verenigingen moeten weg genomen worden.

Beleidsplan gezondheid - Wmo

Met de kadernota Sociaal Domein en het beleidsplan gezondheid – Wmo zijn de principes van positieve gezondheid omarmd en vertaald naar missie en visie (zie bijlage 1 voor het radarmodel van positieve gezondheid). Hiermee haken we aan op de gezamenlijke uitdaging Noord-Limburg de Gezondste Regio te maken. Een gezonde regio is de beste garantie op een welvarende regio. Overheden, kennisinstellingen bedrijven bundelen hiertoe hun krachten samen met de 280.000 inwoners van de regio.

Jeugd- en onderwijsbeleid

Binnen ons jeugd- en onderwijsbeleid dragen wij gezamenlijk bij aan een positief opvoedklimaat en zorgen we dat je in Beesel Ontspannen, met plezier en gezond kunt opvoeden en opgroeien. Aan de hand van vijf overtuigingen zetten we de beweging in waarop we in Beesel verschil gaan maken voor de Beeselse Jeugdige en haar gezin om uitvoering te geven aan onze visie. Een van die overtuigingen is het ontwikkelen van talent. Dit beschouwen we als een gezamenlijke verantwoordelijkheid met ouders.

Iedereen heeft talenten of willen we mogelijkheden geven om talent te ontwikkelen op basis van haar kwaliteiten en competenties. Het is de kunst om een fysieke leer- en leefomgeving te creëren waar we de talenten van iedereen optimaal kunnen benutten. Binnen het culturele speelveld zijn er uitgelezen mogelijkheden om talenten te ontplooien door bijvoorbeeld jongeren en jeugdigen (letterlijk) een podium te geven. Wij willen een presentatieplek voor talent bieden. In het programma ‘maatschappelijk vastgoed’ onderzoeken we of we hier vorm en inhoud aan kunnen geven.

Landelijke en provinciale samenwerking en ontwikkelingen

We blijven landelijke ontwikkelingen en actualiteiten volgen. Waar kansen zich voordoen (bijvoorbeeld bij subsidiemogelijkheden) laten we die niet onbenut. Wijzigingen of herzieningen, die soms wel/soms niet een verplichtend karakter hebben, kunnen leiden tot bijstelling van ons beleid. In deze nota hebben we zo veel mogelijk geanticipeerd op toekomstige ontwikkelingen¹.

Landelijk is er aandacht voor het vergroten van cultuurdeelname en publieksbereik. Er wordt nagedacht over nieuwe uitgangspunten en een hernieuwde visie die inspeelt op toekomstige generaties en veranderde smaakvoorkeuren en bevolkingssamenstelling. Ook als Beesel hebben wij aandacht voor het vergroten van cultuurdeelname. Om ambities waar te kunnen maken, zoeken we de samenwerking met partners op die ons hierin ondersteunen en van grote betekenis zijn. Denk hieraan bijvoorbeeld aan bibliotheek Maas en Peel.

Als Beesel maken wij deel uit van de cultuurregio Noord-Limburg met twaalf andere gemeentes. Wij omarmen het meerjarenplan 2021 – 2024 en conformeren ons aan de doelstelling. Samen blijven we

¹ Voorbeelden zijn: Vernieuwingsagenda cultuurbestel, Nationaal Akkoord Amateurkunst, nieuwe stedelijke cultuurregio's

werken aan een betere zichtbaarheid, meer talentontwikkeling en een vruchtbaar productieklimaat binnen onze regio.

Gelijktijdig realiseren wij ons dat gemeente Beesel een kleine gemeente is en daarmee minder de rol van strategische partner vervult dan bijvoorbeeld Venlo of Roermond. Desalniettemin nemen wij onze regionale verantwoordelijkheid en maken ons sterk als het gaat om bijvoorbeeld de relaties en aandacht richting provinciebestuur en de cultuurregio Zuid-Limburg. Bestuurders vinden in de regio partners in de lobby richting Rijk en provincie én een speelveld voor vooruitgang in de vaak al grotendeels vastgestelde lokale cultuurprogramma's. De provincie krijgt meer zicht en grip op (eu)regionale ontwikkelingen. Beleidsmakers en -uitvoerders vinden ruimte voor uitwisseling en afstemming. Kortom, we streven er na een landelijk erkende en zichtbare cultuurregio te zijn met een structurele rol en positie in de provincie, landelijk beleid en regelingen. Samen met de andere gemeentes wil Beesel een evenredig en volwaardig (onder)deel van de provinciale culturele (sub)infrastructuur zijn.

Cultuur vanuit het Noord-Limburgse DNA kan het beste omschreven worden als enthousiast, laagdrempelig en initiatiefrijk. Het motto: 'handen uit de mouwen, gewoon beginnen'. Ons eigen Beesels DNA sluit hier prima op aan. Ook wij staan voor breed gedragen initiatieven van onderop, mogelijk gemaakt door vele vrijwilligers, bezoekers en ondernemers. Denk aan het Draaksteken in Beesel, maar zeker ook relatief nieuwe initiatieven zoals het festival 'Op Dreef'. We koesteren oude tradities, maar staan gelijktijdig ook open voor nieuwe evenementen. Denk aan de kindermiddag tijdens de Beeselse kermis. Oude tradities worden voortgezet, maar tevens wordt ook naar de toekomst gekeken. Willen we zo veel mogelijk mensen laagdrempelig bereiken, dan moeten we open blijven staan voor nieuwe ideeën en experimenten.

Niet alleen regionaal, maar ook euregionaal en internationaal willen we verbindingen leggen en culturele kansen benutten. Een goed voorbeeld hierin is onze partnergemeente Brüggen. Door samen te werken en krachten te bundelen, vergroten we het culturele en (im)materiele erfgood. Deze samenwerking heeft natuurlijk ook een spin-off naar recreatie en toerisme en past binnen onze visie daarop. Ook internationaal zien we kansen en uitdagingen liggen. Wij hebben de ambitie om deel uit te gaan maken van de Europese Culturele Route. Voorwaarden voor deze drie jaarlijkse certificering is de continue aandacht voor het thema 'Joris en de draak'. Dit ervaren wij als positieve uitdaging om het gedachtegoed levend te houden en niet weg te laten ebben. Bij al deze initiatieven is een belangrijke rol weggelegd voor de cultuurmakelaar, die verder in deze nota nader wordt uitgewerkt.

De 'stenen' culturele infrastructuur (denk aan theaterzalen, poppodia, kunstuimtes) is de afgelopen jaren in onze regio sterk verbeterd, maar het ontbreekt nog aan verbindingen. Ook zijn binnen de regio grote verschillen in de fase van ontwikkeling. Als gemeente Beesel willen wij faciliteren en ondersteunen in talentontwikkeling en waar nodig een springplank bieden voor een eventuele vervolgstap in de regio.

3. visie op cultuur

Cultuur en de manier waarop we cultuur in de gemeente Beesel beleven is bijzonder(en)uniek!

Het gaat voor en door onze generaties heen. Ook verbindt het ons. We ontlelen hieraan onze normen en waarden, maar ook onze authenticiteit en onze identiteit. We willen dit daarom ook voor de komende generaties behouden en zelfs als cultureel erfgoed koesteren.

Ons cultureel erfgoed komt in veel gedaanten voor en kent verschillende dimensies. Verhalen van vroeger, gebruiken, ambachten, toerisme, muziek, Vastelaovend, ons dialect en nog veel meer uitingsvormen geven invulling en kleur hieraan. Het vormt ons en maakt ons niet tastbare maar juist erg beleefbare immateriële erfgoed. Het heeft er voor gezorgd dat onze inwoners een gemeenschappelijke identiteit en herkenbaarheid hebben. Daarin respecteren we diversiteit. Want niet alleen de uitingsvormen zijn divers, ook de onderwerpen die we koesteren en in stand willen houden hebben een eigen oorsprong en variëren hierdoor. Dit willen we allemaal op een specifieke manier herdenken, maar vooral uitdragen en herbeleven. Denk aan het Draaksteken in dorp Beesel of de verhalen en historie rondom de keramiek- en greswarenindustrie en de kleistekers in Offenbeek. Graag zetten wij daartoe de heemkundevereniging in als dorpsgidsen, die met dorpswandelingen onze verhalen levend houden.

Immaterieel erfgoed is echter ook dynamisch, het leeft en verandert of past zich aan door de tijd. Het zit vaak al jarenlang in onze hoofden en in de handen en wordt doorgegeven van generatie op generatie. We blijven daarom het immaterieel erfgoed een warm hart toe dragen, want het zijn juist deze gekoesterde verhalen en tradities die ons een gevoel geven van trots en binding. Immaterieel erfgoed krijgt mettertijd een eigen betekenis, een betekenis die past in onze tijdsgeest en maatschappij, waardoor we het verleden tot ons heden maken.

Naast immaterieel erfgoed kennen we ons materieel erfgoed. Dit is het historisch erfgoed dat nog tastbaar is en bestaat uit roerend en onroerend goed. Niet alleen (gemeentelijke en Rijks)monumenten als kasteel Nieuwenbroek, molen de Grauwe Beer en het oude kerkhof in Beesel vallen hieronder. Maar bijvoorbeeld ook onze archeologische vindplaatsen, onze beschermde dorpsgezichten zoals Ronkenstein, onze landschappen, bomen, de oude kloostertuin als ook de vele kunstwerken, de archieven en de collectie van Museum Beesel. En tenslotte niet te vergeten ons tastbaar keramisch erfgoedverleden waarvan we overal verwijzingen in zien terugkomen.

Kortom, erfgoed is een verzamelbegrip voor alles wat we van vorige generaties overerven en wat we het bewaren of de instandhouding waard is. We nemen het over, dragen er zorg voor en geven het weer door aan onze kinderen omdat wij er als gemeenschap belang aan hechten. Erfgoed vertelt ons iets over de huidige maatschappij en over onszelf. Het vertelt ons dus wie we zijn en waar we vandaan komen. Het is mede daarom de taak van de gemeente om het cultureel erfgoed te beschermen en ervoor te zorgen en mee te helpen nieuwe ontwikkelingen vorm te geven. Hoe gaan we dit doen?

De voorliggende cultuurnota vormt de opmaat naar het proces waarbinnen we een landschappelijke waardenkaart gaan realiseren. Door de sporen, objecten en structuren die deel uitmaken van onze leefomgeving en een beeld geven van een historische situatie of ontwikkeling vast te leggen in een *landschappelijke waardenkaart, in samenhang met het historische en bestaande landschap*. De landschappelijke waardenkaart is gebaseerd op een landschapsanalyse, zoals vastgelegd in de 'uitvoeringsagenda klimaatadaptatie & biodiversiteit'. De landschappelijke waardenkaart laat in één oogopslag zien welk gebouwd en landschappelijk erfgoed de gemeente Beesel rijk is, welke waarde we hieraan hechten, hoe we deze waarden willen beschermen en welke regels ervoor gelden. We besteden

daarbij ook aandacht aan de verhalen die inwoners erover vertellen en de betekenis die zij eraan toekennen. De landschappelijke waardenkaart gebruiken we als bouwsteen voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan, waardoor het belang van ons erfgoed bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen goed wordt meegenomen. Tevens leggen we een gedeelte van de informatie uit de landschappelijke waardenkaart vast in de *Erfgoedkaart Limburg* zodat iedereen op een laagdrempelige wijze online kennis kan nemen van het culturele erfgoed dat Beesel rijk is.

Tenslotte passen we bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet onze *Erfgoedverordening* aan omdat de verordening regels over de fysieke leefomgeving bevat. Samen vormen deze documenten de basis en het kader van ons culturele erfgoed. We bepalen na het opstellen van de Omgevingsvisie of een nadere verdieping c.q. aanvulling nodig is in de vorm van erfgoedbeleid.

Cultureel erfgoed als voedingsbodem voor recreatie en toerisme

Cultureel erfgoed heeft alles te maken met beleving en is daarmee ook meteen een belangrijk ingrediënt voor vrijetijdsbesteding en het recreëren. Het brengt zelfs het toerisme naar de gemeente Beesel op gang. Zo is het Draaksteken in Beesel een uniek 7-jarlijks openluchttheater gebaseerd op het eeuwenoude verhaal van Sint Joris en de Draak. De Beeselse gemeenschap verandert één keer in de 7 jaar in een groot gezelschap van regisseurs, acteurs, grimeurs, kledingontwerpers, decorbouwers, toeschouwers etc. Maak een rondje door het dorp Beesel en je merkt het direct; de draak is overal. Van de bakker die drakenknotsen verkoopt tot de terrassen waar je een glas ‘Drakebeer’ kunt proeven. De aanzuigende werking van het verhaal van Sint Joris en de draak zorgt er voor dat onze dag- en verblijfsrecreatie lokaal en regionaal een impuls krijgt. Zo komt de draak zelfs als thema terug in het vakantiepark de Lommerbergen. Wat het thema van Sint Joris en de Draak, buiten het zevenjaarlijks draaksteken, ook beleefbaar maakt en het als immaterieel erfgoed met een breed publiek zal delen is de ontwikkeling van het recreatiepark ‘Drakenrijk’. De ondernemer van Drakenrijk wil het bestaande strandbad doorontwikkelen tot een deels overdekt park rondom het thema Sint Joris en de Draak dat gedurende het hele jaar geopend is. In zijn businessplan gaat hij uit van jaarlijks 300.000 bezoekers.

Draak, en met name het Draaksteken, is vast verbonden aan de kern Beesel. Het thema Sint Joris en de Draak, de strijd tegen goed en kwaad, zien we echter als een uniek kenmerk voor al onze drie kernen Reuver, Offenbeek en Beesel. Het verhaal van Joris en de Draak zou over de hele gemeente moeten ‘uitwaaien’ en zorgen voor spin-off voor de hele gemeente. Daarom zetten we erop in dat alle inwoners zich ermee verbonden gaan voelen. Het geeft gemeenschappelijke identiteit. Om dit prachtig erfgoed en ‘unique selling point’ met meer mensen te delen én zowel landelijk als internationaal meer bekendheid te geven heeft de gemeente Beesel samen met Stichting Draaksteken Beesel en Europese partner Drakengemeenten de ambitie om voor Europese erkenning te gaan in de vorm van een Europees Culturele Route (ECR). De Europees Culturele Routes van de Raad van Europa hebben tot doel inzichtelijk te maken hoe, via verbindende thema’s, het erfgoed van de verschillende landen en culturen in Europa bijdragen aan een gedeelde en levend cultureel erfgoed.

Wil een groot evenement als het Draaksteken (dat grotendeels draait op vrijwilligers) toekomstbestendig zijn, dan is betrokkenheid van de kernen andere noodzakelijk. Dat kan bijvoorbeeld door deze kernen op te nemen en een rol te geven in de beleefroute. Naast de spin-off vanuit Sint Joris en de Draak, willen we onderzoeken we ook of we Reuver en Offenbeek een *eigen*, sterkere identiteit kunnen geven. Met ons cultureel erfgoed als basis ontwikkelen we ook diverse thema (wandel- en fiets)routes die we in het kader van (dag-)recreatie willen aanbieden. Deze themaroutes geven beleving aan en inzicht in de

lokale historie waarmee deze op waarde geschat kan worden en waarmee we ons erfgoed ook levendig houden. Tegelijk is toerisme en recreatie ook een reden om ons erfgoed te conserveren voor de toekomst en kracht bij te zetten, namelijk omdat toeristen en recreanten dit kunnen komen (her-)beleven. Op dit moment zijn er meerdere themaroutes in ontwikkeling. Zo is de ontwikkeling van een kleiroute en de verdere ontwikkeling van de archeo-route in gang gezet. Indirect belichten en behouden we zo de (im)materiële historische elementen en verwijzingen zoals die van de keramiek- en greswarenindustrie in Offenbeek of de historische vondsten die er gedaan zijn en de bijzondere verhalen hierachter. Ook geven we een inkijk in de grensverhalen die zich hebben gevormd als gevolg van de Tweede Wereldoorlog. Ook deze kunnen worden herbeleefd voor of door middel van dag of verblijfsrecreatie. De themaroutes zijn in feite 'beleefroutes' waarbinnen beleving centraal staat. Het heeft ten doel mensen te inspireren en te genieten van al het moois dat Beesel te bieden heeft op het gebied van natuur, erfgoed, cultuur en historie.

Visie op cultuur

Beesel wil voor haar inwoners een gemeente zijn met een aantrekkelijk en stimulerend aanbod van cultuur, zowel actief als passief. In Beesel is veel te beleven en is cultuur toegankelijk en zichtbaar voor iedereen. De gemeente vindt dat deelname aan cultuur bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling van haar burgers. Tevens draagt cultuur bij aan een levendige gemeenschap en daarmee aan een prettig leefklimaat. De gemeente wil daarin haar verantwoordelijkheid nemen en investeert in zowel professionele- als amateurorganisaties op het gebied van cultuur.

Samenhang met andere beleidsvelden

We zien steeds meer waardering vanuit andere sectoren voor de kracht van cultuur. Zoals eerder genoemd biedt cultuur mensen de kans om deel te nemen aan de samenleving. Ook kan het worden ingezet als zinvolle vrijetijdsbesteding en voor persoonlijke ontwikkeling. Steeds vaker wordt cultuur doelbewust ingezet om andere (beleids)doelen te behalen. Cultuur kan ook bijdragen aan het stimuleren van toerisme door bijvoorbeeld het vertellen en (opnieuw) verbeelden van de verhalen die voor toeristen interessant kunnen zijn. De aanwezigheid van culturele voorzieningen in de gemeente kan een reden zijn voor bedrijven en nieuwe inwoners om zich in de gemeente te vestigen en kan leiden tot een stimulans voor de lokale economie. Kortom, investeren in cultuur heeft gevolgen voor meerdere beleidsterreinen.

Ambitieniveau en rol gemeente

De beoogde effecten en producten van het cultuurbeleid kunnen op verschillende ambitieniveaus liggen. We onderscheiden de volgende:

- laag; deze zijn gemakkelijk en op korte termijn te realiseren; bijvoorbeeld verlenen subsidies culturele verenigingen;
- middelbaar; deze minder gemakkelijk te realiseren, bijvoorbeeld ontwikkelen van een nieuw festival;
- hoog; op langere termijn te realiseren en kennen daarin complexere uitdagingen, bijvoorbeeld 'nieuwe' theaterzaal.

Als gemeente Beesel kiezen wij voor hoog ambitieniveau! Uiteraard vervullen wij de basisvoorzieningen zoals subsidieverstrekingen. En stimuleren, faciliteren en ondersteunen wij culturele voorzieningen en activiteiten. Maar waar nodig, gaan wij vol voor een hoge ambitie. Denk aan de ambitie in het coalitieakkoord tot opwaardering van gemeenschapshuis De Schakel.

4. Wat willen we bereiken?

Wij formuleren ons hoofddoel als volgt.

In Beesel is veel te beleven en is cultuur toegankelijk voor iedereen.

Om het hoofddoel te bereiken hanteren we vier uitgangspunten:

1. Cultuur is voor iedereen bereikbaar en zichtbaar
2. Talentontwikkeling
3. Samenwerken en verbinden
4. Ondersteunen

1. Cultuur is voor iedereen bereikbaar en zichtbaar

Cultuur draagt bij aan de zogenaamde 'inclusieve' samenleving. Daarom is het belangrijk dat er aandacht is voor toegankelijkheid en beschikbaarheid van cultuur. Voor inwoners van Beesel die al ruime tijd – vaak al van generatie op generatie – wonen binnen onze gemeente. Maar ook voor 'nieuwkomers'; mensen die vanuit elders uit Nederland hier komen wonen. Maar zeker zo belangrijk: 'nieuwe Nederlanders', bijvoorbeeld mensen uit Oekraïne en seizoenarbeiders, die hier voor korte of langere tijd zullen verblijven. Deze doelgroep willen we onderdeel laten uitmaken van onze samenleving en gebruik maken van hun talenten bijvoorbeeld op het gebied van zang, dans en muziek.

We streven naar een kwalitatief goed, divers en laagdrempelig aanbod van cultuur voor inwoners en bezoekers van de gemeente Beesel. Een inclusief en divers aanbod. Dan hebben we het over:

- Het bereiken van alle inwoners ongeacht sekse, afkomst, sociale klasse of een beperking;
- Het wegnemen van drempels om als 'buitenstaander' deel te nemen aan een culturele activiteit.
- Een aanbod van culturele organisaties waar iedereen zich in kan herkennen.

We verlangen van organisaties dit te laten zien middels hun personeel, programmering, publiek en partners. Er valt nog wat te winnen als het gaat om bereik en laagdrempeligheid. Deelnemen aan cultuur is voor veel inwoners geen vanzelfsprekendheid. We zien in het ledenbestand vooral autochtone mensen. Op basis hiervan denken wij dat potentiële leden die van oorsprong geen of weinig binding met Beesel hebben, zich niet altijd thuis voelen binnen onze organisaties of verenigingen. Soms uit onbekendheid of omdat zij zich onvoldoende herkennen in het aanbod. Het vergt een actieve benadering om mensen te bereiken en te betrekken bij bijvoorbeeld een vereniging.

2. Talentontwikkeling

Ook binnen Beesel vinden we het belangrijk dat kinderen de mogelijkheden wordt geboden om zich cultureel te ontwikkelen. De eerste kennismaking met cultuur in het gezin of binnen de school. Landelijk onderzoek toont aan dat er diverse fases doorlopen worden.

Wanneer een kind echt belangstelling heeft en zich wil bekwamen in een kunstdiscipline, begint de volgende fase: het leren van een ambacht. Onder begeleiding leert het kind een kunstvorm te beheersen.

De volgende fase is het doen: actief worden in een vereniging of culturele organisatie. In een enkel geval stromen kinderen door naar het kunstvakonderwijs om er hun beroep van te maken.

De kritieke momenten in deze loopbaan zijn steeds de overgangen. Van geïnspireerd raken in het onderwijs naar de stap zetten om bijvoorbeeld een muziekinstrument te gaan bespelen. Of om vanuit de les de eerste stappen te zetten bij een amateurkunstvereniging. Of weer opnieuw beginnen na een periode van geen deelname. Ook de lokale mogelijkheden zijn erg bepalend. Wanneer een gekozen kunstvorm niet beoefend kan worden in de buurt betekent dit vaak een abrupte stop van de culturele loopbaan.

Het is daarom van belang dat de betrokken organisaties goed samenwerken zodat niemand gedurende dit proces 'buiten de boot' valt. Het is belangrijk dat deze organisaties goed luisteren naar de behoeften van deelnemers en zoveel mogelijk hun best doen om aan te sluiten bij de passies van potentiële deelnemers. Daarbij moeten zij zo veel mogelijk hun aanbod laten zien, bijvoorbeeld op scholen of via de talententoeer. In Beesel ligt het zwaartepunt van de investering op het stimuleren van kinderen en jongvolwassenen. We zorgen ervoor dat zij zich cultureel kunnen ontwikkelen. Daar kunnen ze een leven lang plezier van hebben. Het is en blijft de uitdaging jongeren in de 'kritieke leeftijd' tussen 12 en 20 jaar te blijven boeien en te blijven behouden.

Ook volwassenen stimuleren we tot actieve cultuurdeelname door hen de faciliteiten te bieden in onze culturele accommodaties en gemeenschapshuizen waar activiteiten plaatsvinden. Bij talentontwikkeling heeft de cultuurmakelaar een belangrijke rol.

We zijn ons er terdege van bewust dat talentontwikkeling met een lege portemonnee een wassen neus is. Daarom zetten we middels ons armoedebeleid in op het ondersteunen van gezinnen en individuen (jong en oud) die het financieel lastig(er) hebben. Hier zijn diverse voorzieningen en regelingen voor, denk aan het jeugdfonds sport en cultuur en de minimaregeling.

3. Samenwerken en verbinden

Cultuur kan met haar verbeeldingskracht en creativiteit gemakkelijk bruggen slaan. Denk aan muziek bijvoorbeeld dat geen taalbarrières kent. Muziekverenigingen zijn bij uitstek de plek waar mensen uit andere landen zich snel kunnen thuis voelen en integreren in onze gemeenschap. De gemeente Beesel kent een actief cultureel veld met diverse organisaties. Elke partner vervult een unieke rol in dit veld en voegt daar vanuit zijn specifieke kijk iets aan toe.

Dit leidt in sommige gevallen tot een diversiteit aan eilandjes die allemaal hun eigen netwerk en activiteiten hebben. Dit kan leiden tot onnodige concurrentie. Meer samenwerking en onderlinge afstemming kan ervoor zorgen dat activiteiten elkaar versterken. Daardoor ontstaat er meer ruimte voor experimenten en onverwachte combinaties.

De oprichting van een cultureel platform of samenwerkingsverband kan een bijdrage leveren aan meer onderlinge bekendheid en interessante samenwerkingen. Maar ook de cultuurmakelaar speelt hier een belangrijke rol in. De functie van cultuurmakelaar is nieuw. Deze is hard nodig om samenwerking en verbinding binnen ons culturele veld daadwerkelijk te realiseren. De uitdagingen van de cultuurmakelaar kunnen het beste omschreven worden als: *aanjagen, verbinden en vernieuwen*. Belangrijkste eigenschap van de cultuurmakelaar: out of the box denken, kansen zien en actie ondernemen. Twee voorbeelden ter verduidelijking. Talenten via het project 'Young Talent on stage' kan letterlijk een podium geboden worden tijdens succesvolle evenementen zoals 'Op Dreef'. De cultuurmakelaar moet dit zien en partijen bij elkaar brengen om een succesvolle samenwerking mogelijk te maken. Een ander voorbeeld. Een afronding en officiële opening van het kunstproject in het Grescollege kan mooi geïntegreerd worden in een kunstroute. De cultuurmakelaar (door)ziet dit, anticipeert en wakkert initiatieven aan. Zo zijn er nog meer

voorbeelden te benoemen, waar de cultuurmakelaar een 'slingereffect' teweeg brengt. We zien de cultuurmakelaar als een doorontwikkeling van de voormalige functie van cultuurcoach. De cultuurcoach reageerde op signalen en behoeftes van externen. De cultuurmakelaar pakt ook (ongevraagd) nieuwe ideeën op.

In alle sectoren ontstaan steeds meer (digitale) platforms en netwerken die mensen helpen om direct met elkaar in contact te komen. Tijdens de cultuurbijeenkomst blijkt dat culturele verenigingen en organisaties in toenemende mate behoefte hebben aan de verdere versterking van uitwisseling, ontmoeting en verbinding.

De gemeente Beesel herkent en erkent dat de Limburgse taal een belangrijk verbindend element binnen onze gemeenschap is. Tweetaligheid is bevorderlijk voor taalontwikkeling en het creëren van een eigen identiteit. Het gebruik van ons dialect wordt daarom actief gestimuleerd en bevorderd. Daartoe dragen wij het Hoes veur het Limburgs een warm hart toe en steunen dit ook financieel.

4. Ondersteunen

Het is een landelijke tendens, maar ook verenigingen in Beesel hebben het moeilijk. Denk aan teruglopende (jeugd)leden, geringere betrokkenheid van ouders, vergrijzing, afname van bestuursleden en vrijwilligers. Alleen staan zij voor een grote opgave. Daarom is er behoefte aan ondersteuning. Dat is enerzijds -tot op zekere hoogte - financiële ondersteuning. Anderzijds is er behoefte aan ondersteuning in de vorm van een persoon. Deze persoon pakt taken breed op. Het is de eerder benoemde cultuurmakelaar die een aanjaag- en informatiefunctie heeft. Deze persoon is de spin het culturele web. Door op de hoogte te zijn van gemeentebrede (en wellicht ook regionale) initiatieven en ideeën, koppelt hij/zij deze aan elkaar en brengt hij vraag en aanbod bij elkaar. Denk bijvoorbeeld aan het (gemeenschappelijk) gebruik van ruimtes, openstaande bestuursfuncties, bereiken en benaderen van nieuwe doelgroepen en de verbinding met partners zoals onderwijs om het aanbod te presenteren. De cultuurmakelaar geeft ook ruimte aan talentontwikkeling. Denk aan pop-up exposities in leegstaande winkelpanden

5. Wat gaan we ervoor doen?

Dit hoofdstuk beschrijft wat we gaan doen om onze hoofddoelen te realiseren. Dit doen we door per uitgangspunt aan te geven wat we willen bereiken en hoe we de rol van ons als gemeente en onze partners hierin zien.

1. Cultuur is voor iedereen bereikbaar en zichtbaar

Beleidsdoelen

- a. Verenigingen en andere organisaties in Beesel bieden inwoners activiteiten aan die interessant en uitdagend zijn aansluiten bij de behoefte van de inwoners en toeristen.
- b. Cultuur moet voor iedereen (financieel) toegankelijk, aanspreekbaar en zichtbaar zijn.
- c. Organisaties en verenigingen moeten aandacht hebben voor het bereiken van nieuw publiek en nieuwe leden.
- d. We bevorderen de beleving van erfgoed en stimuleren het behoud ervan.

Rol gemeente

- Het (financieel) faciliteren van organisaties en verenigingen die de stevige basis van het culturele leven zijn.
- Het faciliteren van het gemeenschapshuis en andere accommodaties die gebruik kunnen worden als repetitie- en oefenruimtes. Fysieke toegankelijkheid van gebouwen voor mensen met een beperking is hierbij een aandachtspunt.
- In gesprek gaan met de gesubsidieerde culturele organisaties over hoe zij hun bereik onder de inwoners van Beesel kunnen vergroten.
- Het ontwikkelen van een landschappelijke waardenkaart die gebruikt wordt als afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen en bovendien aan een breed publiek ter beschikking wordt gesteld.

Rol culturele partners

- De bestaande subsidiegelden inzetten voor een 'inclusieve' programmering of inclusief activiteiten aanbod.
- inzetten om inwoners die nog niet bereikt zijn op allerlei mogelijke manieren te 'verleiden' om deel te nemen aan cultuur.
- Samenwerken met andere culturele partners maar ook met bijvoorbeeld de welzijnssector. Een voorbeeld is de bibliotheek. Deze heeft een steeds belangrijkere rol binnen ons sociaal domein zoals het vergroten van zelfredzaamheid en participatie van inwoners die niet over voldoende vaardigheden beschikken om goed te kunnen meekomen in de maatschappij of die een leesbeperking hebben. Bibliotheek Maas & Peel is een belangrijke samenwerkingspartner.

2. Talentontwikkeling

Beleidsdoelen

- a. De scholen in Beesel hebben een kwalitatief hoogstaand aanbod aan culturele activiteiten. Dit doen zij samen met lokale en regionale culturele organisaties.
- b. Er is een groot en gevarieerd aanbod aan organisaties en verenigingen die een breed palet aan mogelijkheden bieden voor de actieve kunstbeoefening, zowel als het gaat om het 'leren' als het 'doen'. Het aanbod moet bekend en vindbaar zijn.
- c. Er is ruimte om met nieuwe vormen van kunstbeoefening te experimenteren en toe te voegen aan het bestaande aanbod.

Rol gemeente

- In gesprek gaan met de gesubsidieerde culturele organisaties over hoe zij talentontwikkeling bij inwoners van Beesel kunnen vergroten.
- Ruimte creëren om nieuwe initiatieven of kunstuitingen mogelijk te maken. In het kader van wederkerigheid vragen wij van deze organisaties wel iets terug.
- Stimuleren van nieuwe doorlopende leerlijnen op andere disciplines. Bijvoorbeeld bibliotheek, scholen, kinderdagverblijven.

Rol culturele partners

- Openstaan voor vragen naar nieuwe manieren en vormen van kunstbeoefening.
- De middelen (zoals ruimtes, podia, apparatuur) beschikbaar te stellen voor nieuw talent en jeugdigen kennis laten maken met het culturele aanbod.
- Samenwerking om (lokaal) talent zo goed mogelijk te ontwikkelen en te voorkomen dat de culturele 'loopbaan' van deelnemers voortijdig wordt afgebroken. Talent moet in het zonnetje gezet worden.

3. Samenwerken en verbinden

Beleidsdoelen

- a. Verbinding en samenwerking stimuleren tussen culturele organisaties en verenigingen onderling en met andere disciplines
- b. Meer onderlinge samenwerking in om te komen tot innovatieve oplossingen.

Rol gemeente

- Stimuleren, faciliteren en financieel ondersteunen van cultuuractiviteiten.
- Onderzoeken of er voldoende draagvlak is voor het oprichten van een cultureel platform of samenwerkingsverband.
- Organiseren van een (jaarlijkse) netwerkbijeenkomst
- Stimuleren van nieuwe (kansrijke en bijzondere) samenwerkingen.
- Een gemeenschappelijke identiteit voor de hele gemeente Beesel benoemen en dit DNA verder versterken.
- Het gebruik van de Limburgse taal actief onder de aandacht brengen binnen de eigen gemeentelijke organisatie en bij diverse partners, zoals het onderwijs en de bibliotheek. Organisaties, zoals het Hoes veur 't Limburgs, die een actieve rol nemen in het stimuleren van de Limburgse taal erkennen en (financieel) ondersteunen.

Rol culturele partners

- Openstaan voor een actieve deelname aan het platform.
- Meedenken over de vorm waarin een platform gegoten moet worden.
- Samen met andere organisaties aan de slag gaan in nieuwe samenwerkingsverbanden.

4. Ondersteunen

Beleidsdoel

- a. Het praktisch en beleidsmatig ondersteunen van culturele initiatieven en organisaties.

Rol gemeente

- Herijken van het gemeentelijk subsidiebeleid en -voorwaarden. Hierbij aandacht en ruimte geven aan vernieuwende initiatieven. Het ledenaantal is in het huidige beleid doorslaggevend. Vraag is of we dit in stand willen laten. Eenvoud en vermindering van regels is leidend. In het nieuwe subsidiebeleid willen we expliciet een vorm van 'wederkerigheid' inbouwen. (Extra) subsidie is mogelijk, maar daarbij verlangen we een maatschappelijke bijdrage terug.
- Ondersteuning van de culturele sector door inzet van een cultuurmakelaar voor verenigingen, cultuurprofessionals en andere partners zoals bibliotheek, scholen, buiten- naschoolse opvang en peuterspeelzalen.

Rol partners

- Openstaan voor initiatieven, plannen en handreikingen van de cultuurmakelaar en hier actief en voortvarend vervolg aangeven.

6. Wanneer zijn we tevreden?

Effecten en acties zijn niet altijd in harde cijfers uit te drukken. We vinden het ook belangrijk om het verhaal achter de cijfers te vertellen. We zijn en blijven in gesprek met (maatschappelijke) organisaties, inwoners en andere partners om verhalen en informatie op te halen en deze te duiden. We kiezen dus voor kwantitatieve en kwalitatieve evaluaties die we periodiek aan de gemeenteraad terugkoppelen. We starten met een nulmeting om hiermee de beginsituatie helder te krijgen. Deze leggen we als vertrekpunt voor aan de gemeenteraad.

Cultuur is voor iedereen bereikbaar en zichtbaar

Effecten

- I. We zien bij verenigingen en organisaties een toenemend aanbod aan activiteiten. Dit leiden we af aan de toename van het aantal aanvragen voor incidentele subsidies (projectsubsidies) en de nog op te stellen evenementenkalender die jaarlijks een groter aanbod bevat. Niet alleen het aantal activiteiten en evenementen stijgt. Ook wordt het aanbod breder en meer divers. Evenementen trekken een steeds groter en breder publiek.
- II. Het aantal (jeugd)leden bij verenigingen laat geen forse daling zien en neemt zelfs (licht) toe.
- III. We zien bij organisaties en verenigingen steeds meer mensen met een verschillende achtergrond. Allochtonen, tijdelijke seizoensarbeiders, voormalige vluchtelingen: allen nieuwe 'Nederlanders' die hun roots van oorsprong niet in Beesel hebben.

Talentontwikkeling

Effecten

- I. We zien in het primair en voortgezet onderwijs een toename van culturele activiteiten. Ook vinden er meer verbindingen en samenwerkingsvormen met lokale en regionale culturele organisaties plaats.
- II. Kinderdagverblijven en peuterspelenzalen laten toenemende aandacht voor culturele activiteiten zien. Bijvoorbeeld in het muziekaanbod. Er wordt ruimte gemaakt om kinderen met talent tijd en gelegenheid te geven zich verder te ontplooiën.
- III. Het aanbod van organisaties en verenigingen is bekend, vindbaar, groot en gevarieerd. Verenigingen communiceren hier actief over. We zien dat hier gebruik van wordt gemaakt.
- IV. Er is naast het standaard en regelmatig terugkerend aanbod, in de programmering ruimte voor experimentele kunstbeoefening.
- V. Er vindt een jaarlijkse talententoer plaats; in georganiseerde vorm krijgt talent de mogelijkheid om zich te presenteren. Gemeente en partners zijn hier allen bij betrokken.
- VI. Talent wordt letterlijk - fysiek - een podium geboden.

Samenwerken, verbinden en ondersteunen

Effecten

- I. We zien nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan; zowel binnen als buiten het culturele veld. Er vindt onderlinge samenwerking plaats die leidt tot nieuwe activiteiten.
- II. Tijdens ons (jaarlijkse) netwerkbijeenkomsten zien we een groot aantal deelnemers met een actieve inbreng. Er worden initiatieven voor vervolg genomen.
- III. Het nieuwe gemeentelijke subsidiebeleid, de subsidieregeling met daarin expliciet de voorwaarden opgenomen (zoals wederkerigheid) is vereenvoudigd. Streefdatum: 2024
- IV. De cultuurmakelaar is zichtbaar, benaderbaar en inzetbaar voor alle betrokkenen die hier behoefte aan hebben. Streefdatum: 2024
- V. De Limburgse taal zien we steeds meer terug in culturele uitingen. Bijvoorbeeld in het muziekonderwijs op scholen, kinderdagverblijven, peuterspeelzalen. De muziekcoach en cultuurmakelaar spelen hier een grote rol in. Ook in uitingen en activiteiten bij onze partners, zoals de bibliotheek, zien we de Limburgse taal steeds vaker terug komen.
- VI. Er is binnen onze gemeente een podium beschikbaar waarop culturele activiteiten uitgevoerd worden en voor een groot en breed publiek zichtbaar zijn.

7. Wat gaat het kosten?

Programma 1 'Beleven' van de gemeentebegroting bevat de inkomsten en uitgaven voor het hoofddoel Cultuur. De huidige begroting is realistisch opgesteld waarbij uitgegaan is van kosten die gemaakt zijn in de afgelopen jaren.

Hieronder gaan we in op hoe de ramingen in de begroting zijn opgebouwd en waar we deze budgetten aan uitgeven. In afbeelding 1 geven we een overzicht van de noodzakelijke extra middelen die we vragen om uitvoering te kunnen geven aan de kaders die we hebben opgenomen in deze beleidsnota.

Huidige situatie begroting 2023-2026

Afbeelding 1: Meerjarenbegroting 2023-2026 programma 1 Beleven

Beleidsknop	2023	2024	2025	2026
Cultuur	€ 438.216	€ 205.633	€ 206.946	€ 208.278
TOTAAL	€ 438.216	€ 205.633	€ 206.946	€ 208.278

Afbeelding 1 laat zien dat we in 2024 een daling in het totaal van de geraamde budgetten ten opzichte van 2023. De verklaring voor het hogere budget in 2023 t.o.v. 2024 is dat we in 2023 een aantal incidentele budgetten hebben opgenomen voor het Draaksteken dat in 2023 plaats vindt en de Europese Culturele Route. Vanaf 2024 hebben we verder te maken met een stijging van het totale budget door indexering.

Situatie bij invullen van de ambities uit deze beleidsnota

Structurele Budgetten 2023-2026	2023	2024	2025	2026	Doel
<u>Bestaande budgetten B2023-2026</u>					
Subsidies muziekonderwijs	€ 26.300	€ 26.300	€ 26.300	€ 26.300	Cultuur
Subsidies culturele verenigingen	€ 86.231	€ 87.525	€ 88.838	€ 90.170	Cultuur
Sinterklaasintocht / Sint Maarten	€ 2.733	€ 2.733	€ 2.733	€ 2.733	Cultuur
Bijdrage Jeugdfonds Cultuur	€ 9.050	€ 9.050	€ 9.050	€ 9.050	Cultuur
Subsidieregeling Cultuur	€ 28.750	€ 28.750	€ 28.750	€ 28.750	Cultuur
(Muziekcoach)	€ 21.500	€ 21.500	€ 21.500	€ 21.500	Cultuur
Molen de Grauwe Beer	€ 18.697	€ 18.697	€ 18.697	€ 18.697	Cultuur
Monumenten	€ 10.250	€ 10.250	€ 10.250	€ 10.250	Cultuur
Overig	€ 828	€ 828	€ 828	€ 828	Cultuur
<i>subtotaal</i>	€ 204.339	€ 205.633	€ 206.946	€ 208.278	
<u>Aanvullende budgetten B2023-2026</u>					
Onderhoudsbudget Kunstwerken	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	Cultuur
Cultuurmakelaar (1 Fte)		€ 93.000	€ 93.000	€ 93.000	Cultuur
<i>subtotaal</i>		€ 95.000	€ 95.000	€ 95.000	
Totaal structurele budgetten	€ 206.339	€ 300.663	€ 301.946	€ 303.278	

Incidentele Budgetten	2023*	2024	2025	2026
Draaksteken 2023	€ 147.992			
Europese Culturele Route Sint Joris en de Draak	€ 85.885			
<u>Aanvullende budgetten B2023-2026</u>				
Landschappelijke waardenkaart		€ 40.000		
Aankoop Kunst in de openbare ruimte (dekking uit Investeringsreserve)	pm	pm	pm	pm
Totaal incidentele middelen	€ 233.877	€ 40.000	€ 0	€ 0

*Deze bedragen zijn inclusief de restantbudgetten uit 2022 die via de 2^e bestuursrapportage 2022 zijn overgeheveld naar 2023.

Bovenstaande overzichten laten zien waar we het totale budget aan uitgeven. Ook de claim voor extra budget op basis van deze beleidsnota in hierin opgenomen.

Extra claims budget in deze beleidsnota

In deze beleidsnota wordt een claim voor tijdelijke formatie-uitbreiding (voor een periode van 3 jaar) gedaan, namelijk de cultuurmakelaar. In de kadernota is reeds aangegeven dat de beleidskaders en financiële paragraaf verwerkt gaan worden in de begroting 2024. In de kadernota is nog niet opgenomen welke financiële consequenties verbonden zijn aan de cultuurmakelaar. Onderstaand wordt dit inzichtelijk gemaakt.

Vraag	Budget	Dekking
Cultuurmakelaar (1 Fte) voor een periode van 3 jaar (2024-2026)	€ 93.000 per jaar	Investeringsreserve

We zetten deze cultuurmakelaar in gedurende de looptijd van de nota. Hij/zij gaat zich bezig houden met de uitvoering van projecten die voortvloeien uit de beleidsnota.

We ramen daarom voor een **periode van 3 jaar** een bedrag van € 93.000 per jaar voor de inzet van deze cultuurmakelaar. Deze kosten dekken we uit de Investeringsreserve. Na deze periode, als de huidige doelen uit de nota zijn bereikt, bekijken we of en in welke vorm structureel formatie nodig is. Mocht er structurele formatie nodig zijn dan komen we daarvoor tzt bij de raad terug om hiervoor budget te vragen.

Als er geen (tijdelijk) budget beschikbaar komt betekent dit dat wij onze ambities en verdere doorontwikkeling op het gebied van cultuur, zoals in de cultuurnota geschetst, niet kunnen realiseren.

Aankoop en onderhoud van Kunstwerken in de openbare ruimte

De kosten voor aankoop van kunst mogen we niet activeren en afschrijven. We mogen deze kosten wel dekken uit reserves omdat het incidentele uitgaven betreft. In het verleden hadden we een Reserve voor aankoop van Kunst in de openbare ruimte. In 2016 is door de gemeenteraad, bij de vaststelling van de Nota Reserves en voorzieningen 2016" besloten om deze reserve op te heffen. Het resterende bedrag in deze reserve (€ 70.000) is destijds toegevoegd aan de investeringsreserve. Daarbij is afgesproken dat toekomstige aankopen van kunst voor de openbare ruimte uit de investeringsreserve gedekt kunnen worden. We stellen daarom voor om de aankoop van kunst in de openbare ruimte te dekken uit de Investeringsreserve.

Voor het onderhoud van kunstwerken hebben we sinds 2022 geen structureel budget meer opgenomen. Om terugkerend onderhoud van kunstwerken in de openbare ruimte toch uit te kunnen voeren stellen we voor om hiervoor structureel een bedrag van € 2.000 voor op te nemen. Dit bedrag dekken we uit het ambitiebudget.

Ook eventuele projectkosten (niet zijnde de kosten voor de inzet van de cultuurmakelaar) die gemaakt worden om de doelen uit deze beleidsnota te realiseren kunnen we incidenteel dekken uit het ambitiebudget. Hierbij kan gedacht worden aan zaalhuur in het kader van netwerkbijeenkomsten.

De hierboven genoemde financiële aspecten verwerken we in de begroting 2024 en verder.

Landschappelijke waardenkaart

Team Ruimtelijke Ordening werkt op dit moment (mei 2023) een plan van aanpak uit voor het opstellen van een landschappelijke waardenkaart. Een landschappelijke waardenkaart geeft inzicht in de waardevolle ruimtelijke structuren en gebieden van de gemeente. En geeft een beschrijving van de waardering en karakteristieken van het landschap. Daarbinnen worden ook de waardevolle objecten zoals monumenten, archeologische vindplaatsen en bijzondere natuurwaarden beschreven en gewaardeerd. We starten met de uitwerking in 2024. We schatten in dat de initiële kosten ca. € 40.000 bedragen. De verwachting is dat een groot deel van deze kosten uit bestaande budgetten voor Duurzaamheid, groen en Omgevingsvisie gedekt kan worden. De exacte bedragen zullen naar verwachting in het derde kwartaal van 2023 duidelijk zijn. Het deel van de incidentele kosten van de landschappelijke waardenkaart waarvoor geen dekking binnen bestaande budgetten is kan gedekt worden uit de Investeringsreserve.

8. Uitvoeringsprogramma

Op basis van de actiepunten in deze nota is onderstaand uitvoeringsprogramma samengesteld. Dit zal op een later moment nader uitgewerkt worden in een uitvoeringsplan. Nadat de gemeenteraad heeft ingestemd met de cultuurmakelaar, worden per speerpunt de taken, werkzaamheden en prioriteiten nader uitgewerkt. Bij het opstellen van het uitvoeringsplan betrekken we onze culturele partners, zoals bibliotheek Maas en Peel.

Speerpunt	Acties	Toelichting
Ondersteuning culturele verenigingen. Talentontwikkeling Realiseren nieuwe initiatieven en culturele uitingen	Cultuurmakelaar	Functie beoogd operationeel Q1 2024
Stimuleren van doorlopende leerlijnen jonge kinderen	Taken en werkzaamheden muziekcoach uitbreiden naar peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, naschoolse/buitenschoolse opvang	Nadrukkelijke aandacht en ruimte voor Limburgse taal in uitoefening werkzaamheden
Realiseren nieuwe initiatieven en culturele uitingen Talentontwikkeling	Onderzoek naar podium voor aankomend talent, culturele uitingen van verenigingen en organisaties	Onderdeel van het project 'maatschappelijk vastgoed' .
Faciliteren van gemeenschapshuizen/accommodaties	Onderzoek naar gezamenlijke ontmoetingsplaats/culturele ruimte	Onderdeel van het project 'maatschappelijk vastgoed' .
Faciliteren van organisaties en verenigingen Nieuwe initiatieven of kunstuitingen mogelijk te maken	Herijking subsidiebeleid, -regeling en voorwaarden	Onderdeel van het project 'herijking subsidiekader' (2023)
Oprichten platform of netwerkbijeenkomsten voor (culturele) verenigingen	Cultuurmakelaar	
Gemeenschappelijke identiteit ontwikkelen	Cultuurmakelaar	Functie beoogd operationeel Q1 2024
Stimuleren Limburgse taal	Muziekcoach en cultuurmakelaar	
Het bevorderen van de beleving van erfgoed en het stimuleren van het behoud ervan.	• Landschappelijke waardenkaart • Aanvullen erfgoedkaart Limburg • Aanpassen erfgoedverordening • Evt. opstellen erfgoedbeleid	De landschappelijke waardenkaart is gebaseerd op de landschapsanalyse.

Bijlage

Radermodel



Radermodel GGD GHOR



Uitgave

Gemeente Beesel

Postbus 4750

5953 ZK Reuver

T 077 474 92 92

F 077 474 58 88

www.beesel.nl

info@beesel.nl